

7-1-2017

มุมมอง เรียน : สอนอ่านสะกดคำด้วยสื่อทำมือ

ฉัตรารรณั ลิขณารรณะกร

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal>

Part of the [Education Commons](#)

Recommended Citation

ลิขณารรณะกร, ฉัตรารรณั (2017) "มุมมอง เรียน : สอนอ่านสะกดคำด้วยสื่อทำมือ," *Journal of Education Studies*: Vol. 45: Iss. 3, Article 17.

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol45/iss3/17>

This Article is brought to you for free and open access by Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Journal of Education Studies by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

มุมห้องเรียน

Take Peek at a Classroom Corner

ฉัตรวรรณม์ ลัญฉวรรธนะกร

สอนอ่านสะกดคำด้วยสื่อทำมือ

Teaching Reading Phonics by Using Handmade Materials

สื่อการเรียนการสอนถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายความรู้ความเข้าใจของนักเรียนให้ชัดเจน ช่วยสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรม สร้างแรงจูงใจ รวมถึงเพิ่มความคงทนในการเรียนรู้ เนื่องด้วยสื่อการเรียนการสอนมีการใช้ข้อความ ภาพ สี อาจารย์รวมถึงภาพเคลื่อนไหว และเสียง ซึ่งช่วยกระตุ้นการเรียนรู้และทำให้ผู้เรียนเห็นรายละเอียด จดจำเนื้อหาที่ถ่ายทอดผ่านภาพได้ดีมากกว่าการนำเสนอเนื้อหาในลักษณะข้อความเพียงอย่างเดียว

การเรียนการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาตอนต้นมุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้ เพื่อที่จะใช้ความสามารถดังกล่าวในการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ในการเรียนในระดับที่สูงขึ้นไป รวมถึงสามารถใช้ทักษะอ่านเขียนเพื่อตอบสนองความต้องการในการเป็นผู้รับและ ผู้ส่งสารที่มีคุณภาพ เด็กที่มีพื้นฐานการอ่านเขียนที่ดีย่อมมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ในอนาคตได้มากกว่าเด็กที่อ่านไม่ออกเขียนไม่คล่อง

การจัดการเรียนการสอนอ่านและเขียนสะกดคำให้เกิดประสิทธิผลนั้นจำเป็นที่จะต้องใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนเช่นกัน เนื่องจากนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนต้นเป็นช่วงที่เริ่มเรียนอ่านเขียนอย่างเป็นระบบ เริ่มเรียนรู้โครงสร้างทางภาษาซึ่งต้องถ่ายทอดเนื้อหาให้ค่อนข้างเป็นรูปธรรม การเลือกใช้สื่อจึงต้องคำนึงถึงลักษณะของสื่อที่เหมาะสมกับระดับอายุและความสนใจของนักเรียน ซึ่งเด็กในระดับประถมศึกษาตอนต้นมีความสนใจในภาพที่มีรายละเอียดน้อย สีสันสดใสสวยงาม มีข้อความประกอบเท่าที่จำเป็น จึงจะช่วยให้เด็กเรียนรู้ได้ดี อย่างไรก็ตามการใช้สื่อเพื่อช่วยในการสอนอ่านเขียนเป็นเรื่องที่จำเป็นของครูประถมศึกษาไม่เฉพาะแต่ครูผู้สอนภาษาไทย แต่ไม่ว่าจะเป็นครูที่สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใดก็ตามต่างสามารถที่จะใช้สื่อเพื่อช่วยให้นักเรียนได้รับ การพัฒนาทักษะการอ่านเขียนผ่านการเรียนรู้เนื้อหาในกลุ่มสาระของตนได้ทั้งสิ้น โดยครูสามารถสร้างสื่อขึ้นเพื่อนำเสนอสาระการเรียนรู้แก่นักเรียน หรือครูอาจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการผลิตสื่อง่าย ๆ ในลักษณะสื่อมือ ซึ่งช่วยให้

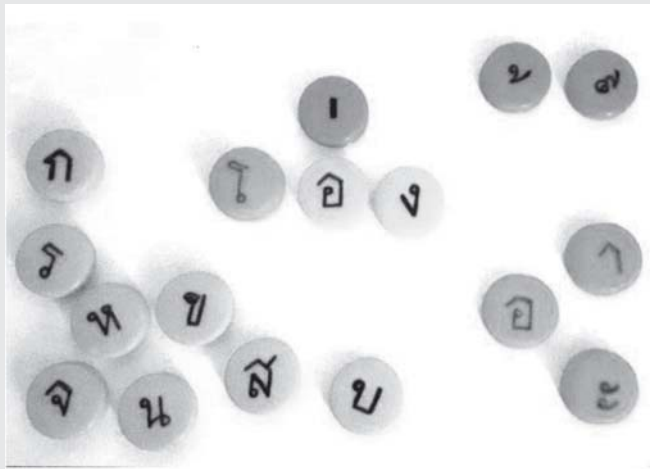
นักเรียนเกิดความกระตือรือร้น สนุกสนาน และเกิดความเข้าใจ ต่อเนื้อหาได้ดีขึ้นอีกด้วย

สื่อการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้มีหลายลักษณะ ในที่นี้ขอนำเสนอสื่อบางประเภทที่ครูสามารถผลิตได้ด้วยตนเองโดยใช้วัสดุที่หาได้ง่าย ใช้เวลาไม่มากในการผลิต ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. สื่อตัวอักษรสร้างคำ

สื่อตัวอักษรสร้างคำเป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนคุ้นเคยกับการเชื่อมโยงรูป-เสียงพยัญชนะและสระ และสามารถสร้างคำจากตัวอักษรต่าง ๆ และฝึกอ่านคำได้

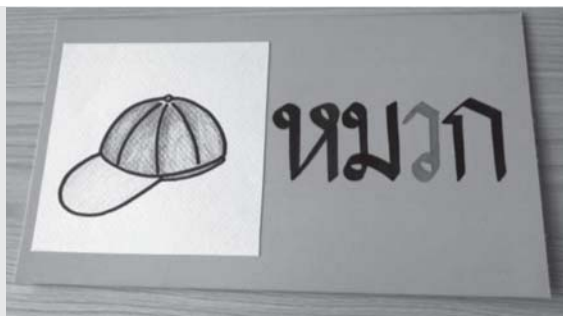
วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ได้แก่ ฝาขวดน้ำพลาสติกสีต่าง ๆ และปากกาเคมี โดยครูเขียนพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ลงในฝาขวดที่มีสีต่างกัน พยัญชนะ อาจใช้ฟาสีเขียวอ่อน สระใช้ฟาสีฟ้า และรูปวรรณยุกต์ใช้ฟาสีอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน เพื่อให้นักเรียนเห็นความแตกต่าง และเป็นการแนะทางสายตา (cueing) ช่วยให้นักเรียนจดจำส่วนประกอบต่าง ๆ ในคำได้ดี

แผนภาพ 1 สื่อตัวอักษรสร้างคำ

2. บัตรคำประกอบภาพ

บัตรคำประกอบภาพเป็นสื่อพื้นฐานในการสอน ประกอบด้วยคำศัพท์และภาพประกอบในการเขียนคำศัพท์ ครูควรใช้สีของปากกาที่แตกต่างกันระหว่างสีของพยัญชนะและสระ เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ส่วนประกอบของคำ รู้ว่าคำประกอบด้วยพยัญชนะและสระ และสามารถจดจำรูปคำได้วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ได้แก่ กระดาษแข็งสีอ่อน และภาพประกอบคำ

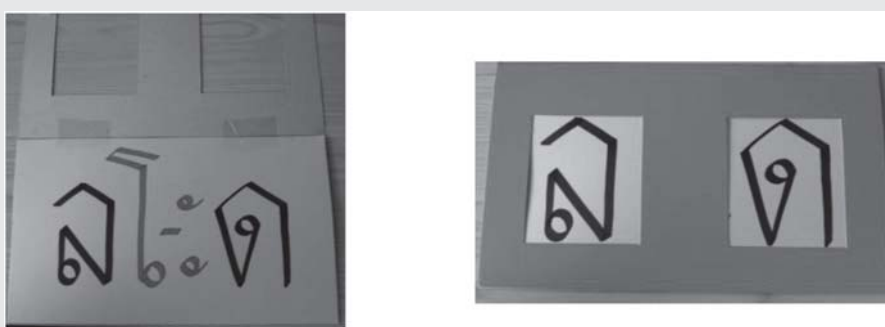

แผนภาพ 2 บัตรคำประกอบภาพ

3. บัตรคำสระลดรูป

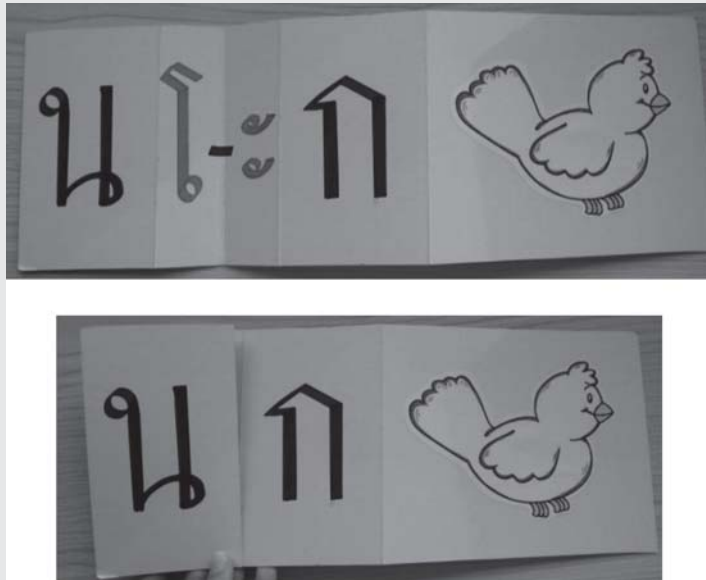
คำที่ประสมด้วยสระลดรูป เช่น คำว่า พร (พ อ ร) คำว่า ลด (ล โอะ ด) เป็นต้น เป็นคำที่นักเรียนในระดับประถมศึกษา มักสะกดไม่ถูกต้อง เนื่องจากเป็นคำที่ไม่ปรากฏรูปสระในคำ นักเรียนจึงเข้าใจว่าไม่มีการประสมกับสระ เมื่อสะกดนักเรียนจะสะกดผิด โดยอาจสะกดว่า พ-ร พร และ ล-ด ลด เป็นต้น ดังนั้นการใช้สื่อบัตรคำสระลดรูปจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิต ได้แก่ กระดาษแข็งสีอ่อน 2 แผ่น แผ่นล่างเขียนพยัญชนะต้น สระ และตัวสะกด แผ่นบนเจาะช่องให้ตรงกับพยัญชนะต้นและตัวสะกด โดยมีส่วนของกระดาษระหว่างพยัญชนะต้นและตัวสะกดปิดสระที่อยู่บนกระดาษแผ่นล่างไว้ เมื่อนำกระดาษทั้ง 2 แผ่นมาประกอบกัน ครูสามารถนำเสนอการประสมคำบนกระดาษแผ่นล่างก่อน จากนั้นพลิกกระดาษแผ่นบนมาปิดทับ จะปรากฏคำที่รูปสระลดหายไป ดังภาพ 3

แผนภาพ 3 บัตรคำสระลดรูป

การสอนคำที่มีสระลดรูป อาจผลิตสื่อในอีกลักษณะเป็นบัตรคำแบบพับได้ประกอบภาพ ดังตัวอย่างในภาพที่ 4

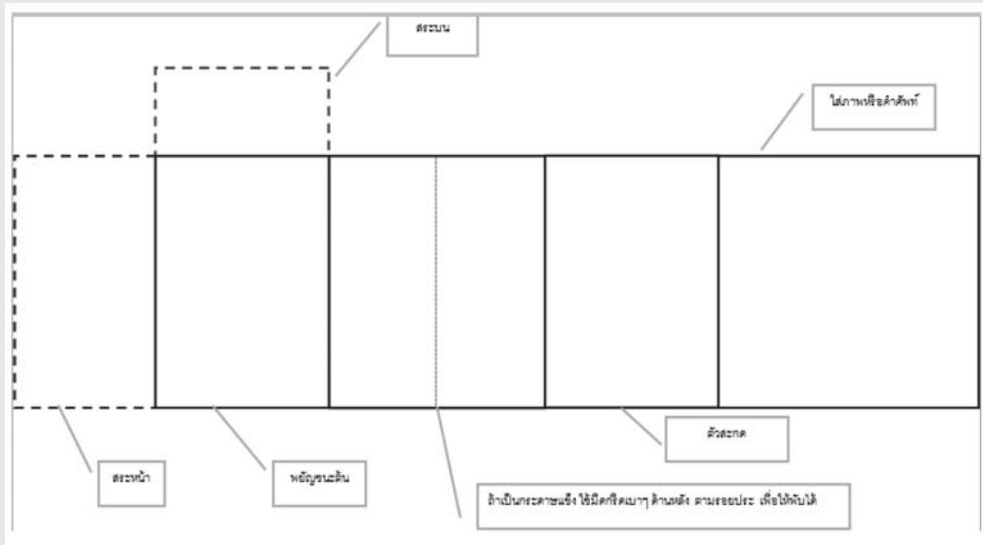

แผนภาพ 4 บัตรคำสระลดรูปแบบพับและมีภาพประกอบ

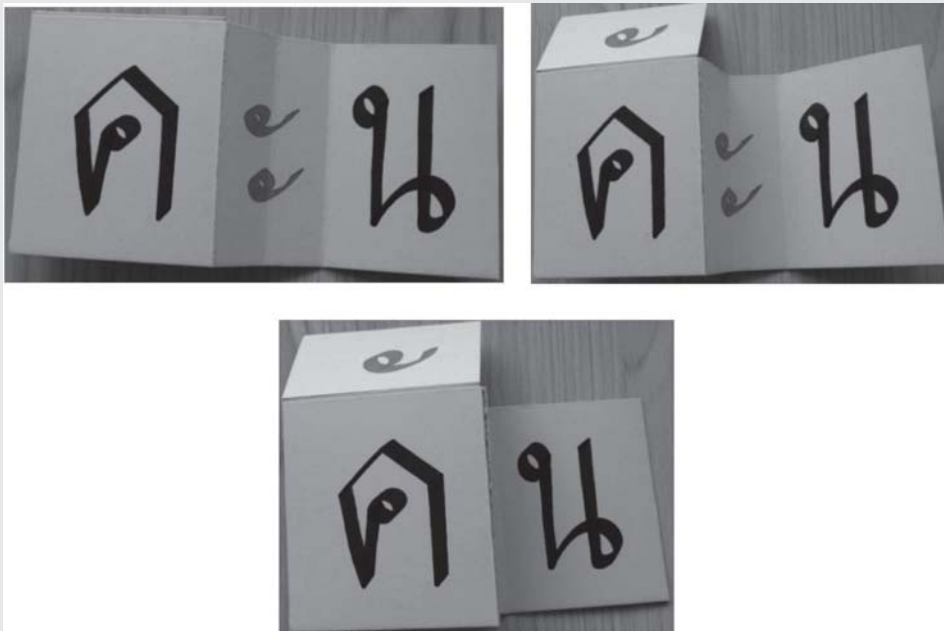
4. บัตรคำสระเปลี่ยนรูป

คำที่ประสมด้วยสระที่มีการเปลี่ยนรูปไปเมื่อมีตัวสะกดเป็นคำอีกประเภทที่นักเรียนมีความสับสนในการสะกดและประสมคำ เช่น คำว่า เห็ด (ห เอะ ด เห็ด) สระเอะ เปลี่ยนรูปโดยหายไป และมีไม้ไต่คู้ปรากฏอยู่บนพยัญชนะต้นแทน ทำให้นักเรียนส่วนหนึ่งที่ขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเปลี่ยนรูปของสระไม่สามารถสะกดคำและอ่านออกเสียงคำลักษณะนี้ไม่ถูกต้องหรืออ่านไม่ได้เมื่อพบคำที่ประสมด้วยสระและตัวสะกดในลักษณะดังกล่าว ดังนั้นการใช้สื่อบัตรคำสระเปลี่ยนรูปจะช่วยให้นักเรียนประถมศึกษาเข้าใจและออกเสียงคำได้ถูกต้อง

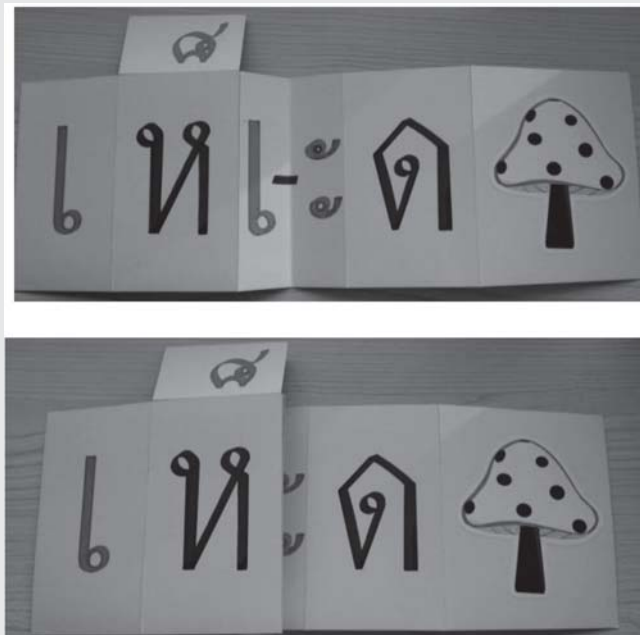
วัสดุอุปกรณ์ในการผลิต ได้แก่ กระดาษแข็งสีอ่อนรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า แบ่งช่องกระดาษออกเป็นช่องสระหน้า ช่องพยัญชนะต้น ช่องสระที่เป็นรูปสระเดิม ช่องตัวสะกด เหนือช่องพยัญชนะต้น ให้ติดแผ่นกระดาษหรือขยายแถบกระดาษเพื่อสำหรับสระอิ (กรณีเปลี่ยนรูปจากสระเออ) ไม้ไต่คู้ (กรณีเปลี่ยนรูปจากสระเอะ) เป็นต้น จากนั้นเขียนพยัญชนะ สระ ลงในแต่ละช่องที่ระบุไว้ แล้วพับตามรอยประ ดังภาพ 5 จะได้บัตรคำสำหรับการสอนสะกดคำที่ที่สระเปลี่ยนรูป

แผนภาพ 5 แบบการสร้างบัตรคำสระเปลี่ยนรูป

แผนภาพที่ 6 บัตรคำสระเปลี่ยนรูป สระอะ

แผนภาพ 7 บัตรคำสระเปลี่ยนรูป สระเอะ

บัตรคำดังกล่าวข้างต้น ได้แก่ บัตรคำประกอบภาพ บัตรคำสระลดรูป บัตรคำสระเปลี่ยนรูป เป็นสื่อการสอนอ่านที่รองศาสตราจารย์ปิตินันท์ สุทธิสาร ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอนภาษาไทยทั้งยังเป็นกรรมการจัดทำหนังสือเรียนภาษาไทย ชุดภาษาพาที ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้คิดค้นรูปแบบของสื่อเพื่อใช้ในการสอนหรือซ่อมเสริมการอ่านของนักเรียนประถมศึกษาไว้ ซึ่งครูประถมศึกษาสามารถนำไปเป็นตัวอย่างในการสร้างสื่อมือที่ผลิตได้ ไม่ยากและดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้

นอกจากนี้ยังมีสื่อเพื่อใช้สำหรับสอนอ่านอีกหลายลักษณะขึ้นกับวัตถุประสงค์การสอนอ่าน ที่ครูกำหนด เช่น ลูกเต๋าอ่านคำหรือลูกเต๋าเรียงประโยค สามารถใช้เพื่อสอนสะกดและอ่านคำ รวมถึงใช้ในการสอนเขียนประโยคโดยฝึกเรียงคำบนลูกเต๋าที่ทอยได้ให้เป็นประโยคหรือเรื่องราวที่ถูกต้อง

แผนภาพ 8 ลูกเต๋าคำศัพท์

5. โดมิโนคำศัพท์

โดมิโนคำศัพท์เป็นสื่อที่สามารถใช้เพื่อสอนอ่านสะกดคำหรือใช้เพื่อเรียนรู้คำศัพท์ได้ดี โดยให้นักเรียนต่อคำศัพท์ให้ตรงกับภาพที่อยู่บนโดมิโนตัวอื่น ซึ่งสื่อนี้เป็นการใช้ภาพช่วยชี้แนะในการให้เด็กคาดเดาคำที่อ่านไม่ได้ แต่สามารถต่อโดมิโนได้จากการดูภาพ

วัสดุอุปกรณ์ในการผลิต ได้แก่ กระดาษที่ใช้ในการวาดภาพและเขียนคำศัพท์ กระดาษฟิวเจอร์บอร์ดสีต่าง ๆ ใช้เป็นฐานรองเพื่อความแข็งแรงของตัวโดมิโน*

(*หมายเหตุ ครูควรใช้เทปกาวผ้าหุ้มรอบ ๆ ขอบของตัวโดมิโนเพื่อลดเหลี่ยมคมของฟิวเจอร์บอร์ด)

แผนภาพ 9 โดมิโนคำศัพท์

สื่อการสอนอ่านในลักษณะต่าง ๆ ที่กล่าวมานั้นต่างเป็นสื่อที่มีลักษณะที่นักเรียนสามารถจับต้อง สัมผัสได้ นักเรียนใช้สื่อได้ด้วยตนเองตามที่ต้องการ มีสีสันและการใช้สิ่งชี้แนะ (cueing) ที่ช่วยในการสังเกต เรียนรู้ ทำความเข้าใจ และช่วยให้จดจำได้ดี เพราะฉะนั้นครูสามารถสร้างสรรค์สื่อ การเรียนการสอนที่ครูผลิตขึ้นเองในลักษณะต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาหรืออาจปรับเปลี่ยนประยุกต์ให้มีรูปแบบต่าง ๆ ที่น่าสนใจและสอดคล้องกับทักษะการอ่านที่ต้องการพัฒนาให้ผู้เรียนได้ ซึ่งครูอาจหาแนวทางในการสร้างสื่อได้จากแหล่งทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ดังนี้

- 1) เพจ Tools For Educators จากเว็บไซต์ <http://www.toolsforeducators.com>
- 2) เพจ Pinterest จากเว็บไซต์ <https://www.pinterest.com>
- 3) เพจ clker free clipart จากเว็บไซต์ <http://www.clker.com> เป็นต้น

นอกจากครูจะเป็นผู้ผลิตสื่อการสอนอ่านต่าง ๆ เองแล้ว ยังสามารถให้นักเรียนได้มีโอกาสสร้างสื่อการเรียนรู้ง่าย ๆ ด้วยตนเองได้ นอกจากนักเรียนจะได้เรียนรู้การอ่านสะกดคำแล้ว ยังช่วยให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน และจดจำเนื้อหาความรู้ได้ดีขึ้นจากการลงมือทำอีกด้วย

ผู้เขียน

อาจารย์ ดร.ฉัตรวรรณ ฉัตรวรรณะกร สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อีเมล: mchattrawan@yahoo.com